

Споживання молока та молочних продуктів в контексті гарантування продовольчої безпеки регіону

Семенда Д.К., к.е.н., професор
Семенда О.В., аспірант
Уманський національний університет садівництва

Важливість продовольчої безпеки зумовлюється першочерговою потребою у харчуванні, яке забезпечує підтримку всіх життєво важливих процесів у людському організмі. Рациональне харчування забезпечує нормальний ріст і розвиток, сприяє профілактиці захворювань, подовженню тривалості життя, підвищенню працездатності, створює необхідні умови адаптації організму до змін навколишнього середовища. Фізіологічна потреба у продуктах харчування, або потреба в їжі, відрізняється від інших потреб. Ця відмінність полягає в тому, що таку потребу має бути задоволено безумовно, вона не може бути відкладена чи замінена іншими потребами. Водночас, потреба в їжі обмежена фізіологічними особливостями організму, бо людина споживає їжі стільки, скільки їй необхідно для підтримання життєвих функцій. Тому продовольча безпека найбільш повно виражається через показники споживання.

Споживання продуктів харчування однією особою (домогосподарством), порівняно з нормативними вимогами, є узагальнюючим показником продовольчої безпеки і точною характеристикою продовольчої ситуації в регіоні. Молоко – один із найважливіших продуктів харчування людини. У ньому містяться усі необхідні для людського організму поживні речовини в легкозасвоюваній формі. Склад молока залежить від багатьох факторів (породи тварин, стадії лактації, складу кормових раціонів) і не є постійним, але в середньому він характеризується таким вмістом поживних речовин, %: вода – 87,5; молочний жир – 3,8; молочні білки – 3,3; молочний цукор – 4,7; мінеральні речовини – 0,7. Особливість багатьох складових молока полягає в тому, що вони унікальні й не зустрічаються в інших природних продуктах харчування. Наприклад, молочний жир різко відрізняється від тваринного і

рослинного. У молоці він знаходиться у вигляді дрібних жирових кульок, які можна побачити лише під мікроскопом. Білки молока містять усі необхідні для людини амінокислоти. Молочний цукор і частина мінеральних речовин знаходяться у молоці в розчинному стані. Найбільшу частину білкових речовин молока становить казеїн, який є основним компонентом м'яких і твердих сирів. Молочні білки засвоюються в шлунково-кишковому тракті людини на 96, молочний жир – на 95, молочний цукор – на 98% [1, С. 80].

За останні двадцять років середньорічне душеве споживання молока та молочних продуктів населенням Черкаської області скоротилось із 342,1 кг до 218,1 кг при раціональній – 380 та мінімально допустимій нормі 341 кг. По Україні даний показник є ще нижчим та протягом останніх пяти років коливається в межах 117-119 кг.

У ситуації, коли фактичне споживання молока не дотягує навіть до мінімально допустимої норми, бачимо серйозну загрозу для продовольчої безпеки регіону. Це при тому, що один літр молока покриває денну потребу у тваринному білку фізіологічно дорослого чоловіка за середньої важкості праці на 80%, на 100% – у кальцію, на 88% – у вітаміні В і загалом на 20% – в енергії.

Водночас у світі спостерігається яскраво виражена тенденція до збільшення споживання молока і молокопродуктів. Щорічне зростання споживання молока у світі становить 3-4%.

Безперечно, важливим чинником, що формує рівень споживання молочних продуктів виступає купівельна спроможність населення. В сучасних умовах її стан не дозволяє забезпечувати потреби населення в споживанні молокопродукції через ринок, шляхом купівлі, як це передбачає класична економіка, а навпаки - значна частина цих потреб задовольняється завдяки власним господарствам населення. Ця проблема не вирішується, незважаючи на те, що з часом рівень доходів швидко зростає. Це можна пояснити тим, що темпи зростання цін на продовольчі товари значно перевищують темпи зростання доходів багатьох прошарків населення [2, с. 72].

Таким чином, задовольнити повну потребу в молокопродуктах найближчими роками навіть за сприятливої цінової ситуації практично неможливо, бо наявне поголів'я великої рогатої худоби та корів значно скоротилося, а відтворення стада вимагає тривалого часу. Тому, для розв'язання цих проблем необхідно, насамперед, зупинити спад та поступово нарощувати поголів'я, особливо в сільськогосподарських підприємствах, в яких за останні роки відбулося значне його скорочення, збільшувати виробництво продукції тваринництва за рахунок високоефективних технологій на інноваційній основі з урахуванням досягнутого рівня виробництва. Велике значення буде мати відновлення крупнотоварного виробництва, яке можна здійснити шляхом будівництва нових та реконструкції існуючих тваринницьких ферм і комплексів.

Однією з основних причин таких небажаних наслідків є те, що молочне скотарство, як і тваринництво в цілому, розвивається без достатнього наукового обґрунтування, стихійно і не орієнтується на випробуваний у всьому світі інтенсивний шлях його ведення.

Список використаних джерел

1. Рухтурак М.В. Підвищувати ефективність виробництва та рівень споживання молока / М.В. Рухтурак // Економіка АПК. – 2005. – №10. – С. 80–83.
2. Краснодєд Т.Л. Ринок молока і його основні проблеми / Т.Л. Краснодєд. // Економіка Крима. – 2006. – №15. – С. 72–73.